

Ștefan Marinescu

Camerele de agricultură județene au luat ființă pe baza legii din 14 aprilie 1925. Ele erau instituții publice create cu scopul de a reprezenta și ocroti interesele agriculturii, zootehniei și silviculturii, cu toate ramurile lor, precum și de a contribui prin toate mijloacele la sporirea producției tuturor ramurilor agricole, zootehnice și silvice fiind totodată și organe consultative și administrative ajutătoare ale Ministerului Agriculturii¹.

Camerele de agricultură județene aveau drept de persoană juridică, ele fiind reprezentate în justiție de către președintele lor. La începutul activității, Camerele agricole colaborau doar cu statul primind îndrumări din partea Ministerului Agriculturii și Domeniilor. Treptat însă, influența statului și controlul se fac simțite în așa măsură în activitatea Camerelor agricole încât acestea au fost transformate, pînă la urmă, în organe de stat, organe de execuție ale Ministerului Agriculturii și Domeniilor (legea din 25 aprilie 1940 pentru Camerele de agricultură)².

În conformitate cu prevederile legii din 1 iulie 1930³. Camerele agricole erau organizate în felul următor:

1. Comitetele agricole locale (la comune și sate).
2. Camerele agricole județene (mai târziu secții agricole județene),
3. Camerele agricole regionale.
4. Uniunea Camerelor de Agricultură.

Organele Camerei județene erau următoarele:

I. Organe deliberative și de supraveghere

- a) Adunarea Generală
- b) Consiliul de administrație
- c) Comisiunea de control

II. Organe de execuție

- a) Oficiul agricol județean

Adunarea Generală și Consiliul de administrație erau organe de conducere din sînul cărora se numea Comitetul de direcție care executa în mod practic lucrările Camerelor agricole.

Comisiunea de control se ocupa cu verificarea gestiunii Camerei agricole.

Ca organe de execuție ale Camerelor agricole județene amintim la comune Comitetele agricole locale iar la plăși Ocoalele agricole. Camerele agricole județene, Camerele agricole regionale și Uniunea Camere-

¹ C. Hamangiu, *Codul General al României, Legi Noi de unificare*, vol. XI—XII, 1922—1926, p. 795.

² *Ibidem*, vol. XXVIII, 1940, I, p. 684.

³ *Ibidem*, vol. XVIII, 1930 pp. 475—495.

lor de Agricultură erau instituții autonome; persoane juridice, conducere independentă, cu raza de activitate pe circumscripție potrivit denumirii pe județ, pe regiune, iar Uniunea Camerelor de Agricultură în capitala țării.

Prin legea din 1 iulie 1930, pentru organizarea Camerelor de agricultură se prevedea ca organ de execuție al Camerelor agricole județene, Oficiul agricol județean. Însă acest oficiu, în care urmau să fie înglobate Consilieratele agricole județene (instituții de stat însărcinate cu aplicarea reformei agrare din anul 1921 și care aveau atribuții similare Camerelor agricole județene), în mod practic, n-a ajuns să fie înființat. Prin legea din 22 iulie 1931 se preciza că organul de execuție al Camerei de agricultură este Serviciul Agricol județean, care de altfel s-a și înființat ca organ al statului, totodată și organ de execuție al Camerei agricole județene, devenind o parte structurală a acesteia iar Camerele agricole la rândul lor devenind organe de stat. În anul 1939 Serviciul Agricol s-a contopit în Camera agricolă devenind un serviciu al acesteia⁵.

Măsura în care statul a reușit să-și exercite controlul asupra Camerelor agricole se poate vedea și din cuprinsul art. 52 din legea din 22 iulie 1931 prin care se preciza că directorul serviciului agricol este reprezentantul guvernului pe lângă Cameră. El poate suspenda executarea oricărei hotărâri a Camerei, a Consiliului sau a Comitetului raportînd despre aceasta Ministerului⁶.

Potrivit legii de constituire a Camerelor agricole județene din 14 aprilie 1925 componența acestora era următoarea: cîte 17 membri aleși și cîte 11 membri de drept pentru Camere care deserveau un singur județ. Pentru Camerele care deserveau interesele mai multor județe, se alegeau cîte 10 membri de fiecare județ, iar județul în care își avea sediul Camera alegea 11 membri. Membrii de drept erau: președintele consiliului județean, prefectul județului, consilierul agricol al județului, inginerul silvic, medicul veterinar al județului, reprezentantul cooperăției agricole din județ, reprezentantul Casei de credit a agricultorilor din județ, delegatul Camerei de comerț și industrie, delegatul Camerei de muncă din localitate, administratorul financiar și primarul orașului de reședință. Mandatul membrilor aleși dura 5 ani de la data alegerii iar membrii de drept funcționau atîta timp cît exercitau funcțiunea lor în județ.

Camerele agricole județene aveau atribuțiuni multiple și variate. Dintre acestea amintim pe cele mai importante și anume:

- reprezintă în circumscripția lor interesele agriculturii în toate ramurile ei;
- dau avize motivate asupra proiectelor de legi și regulamente relative la agricultură și silvicultură;
- exercită patronajul asupra tuturor școlilor agricole;
- colaborează cu organele statului la aplicarea legilor care interesează agricultura, zootehnia și silvicultura (mai tîrziu devin organe de execuție ale statului);
- formează și țin actele genealogice pentru rasele de animale locale;

⁴ *Ibidem*, vol. XIX, 1931, p. 613.

⁵ *Monitorul Oficial*, nr. 82, 1939 aprilie 6.

⁶ C. Hamangiu, *op. cit.*, vol. XIX, 1931, p. 613.

— organizează, după directivele consiliului superior din Ministerul Agriculturii, expoziții, concursuri, călătorii de studii, cursuri de popularizare, cîmpuri de experiențe pentru culturi comparative și de selecționarea plantelor și de înmulțire pentru semințele selecționate, etc;

— întocmesc proiecte de lucrări tehnice;

— colaborează cu Camerele de comerț și industrie, de muncă;

— înlesnesc agricultorilor aprovizionarea cu semințe selecționate, mașini, unelte, reproducători;

— strîng datele statistice referitor la agricultură, zootehnie și silvicultură din județ;

— aleg împreună cu Uniunea Camerelor de Agricultură din sinul lor senatorii prevăzuți de art. 70 din Constituție.

Aceste atribuțiuni erau exercitate de către organele de execuție ale Camerelor agricole județene. Menționăm că în decursul existenței acestor organe au avut loc unele schimbări în structura organizatorică, schimbări care se refereau la denumirea și atribuțiunile acestora, însă activitatea, scopul și multiplele probleme cu care se ocupa Camera agricolă rămîneau aceleași. Asemenea schimbări s-au produs în anul 1936, cînd se organizează ca unitate aparte Serviciul zootehnic și veterinar precum și Serviciul agricol. Acesta din urmă, după cum s-a mai arătat, a fost inclus în anul 1939 în Camera agricolă, funcționînd ca un serviciu al acesteia. Alte schimbări s-au mai produs în anii 1933, 1936 și 1940 cînd au fost dizolvate Consiliile de administrație ale Camerelor agricole în locul lor funcționînd Comisiile interimare. Întreruperile au fost însă de scurtă durată, de cîteva luni de obicei, timp în care activitatea Camerei nu era întreruptă ci se desfășura sub directa conducere a Comisiei interimare pînă la noile alegeri în Camerele agricole.

Schimbări însemnate au mai survenit după 23 August 1944 cînd în noile condiții create de statul democrat popular, activitatea Camerelor agricole se mărește și se adaptează noilor cerințe ale statului. Un sprijin important l-au dat Camerele agricole Comisiunilor județene pentru aplicarea reformei agrare din anul 1945 în efectuarea lucrărilor tehnice privind împărțirea terenurilor.

Activitatea Camerelor agricole a continuat pînă în primăvara anului 1949 cînd locul lor va fi luat de Direcțiile agricole județene, care continuă activitatea pînă la înființarea Comitetelor provizorii (1949) ale Sfaturilor populare în cadrul cărora au luat ființă noile unități agricole și anume Secțiile agricole care au funcționat apoi și după înființarea Sfaturilor populare.

Materialul arhivistic creat de Camera agricolă a județului Hunedoara cuprinde rapoarte, referate, ordine, circulări, situații statistice, registre de contabilitate, corespondență etc.

Problematica documentelor din acest fond este vastă și variată. Informații prețioase se găsesc în legătură cu aplicarea reformei agrare din 1921 pe teritoriul județului Hunedoara. Documentele oglindesc activitatea organelor însărcinate cu aplicarea reformei agrare, exproprieri și împroprietăriri, situația împroprietăriților, eliberarea titlurilor de proprietate, stadiul lucrărilor de reformă agrară (1930).

Datorită încetinelii cu care lucrau organele însărcinate cu aplicarea în practică a legii de reformă agrară din anul 1921 (Consilieratele agricole), lucrările de reformă agrară înaintau foarte greu. Nici nu se putea astfel avînd în vedere condițiile concrete în care urmau să fie aplicate dispozițiile legii de reformă agrară, condiții de exploatare cruntă a ma-

selor populare de la orașe și sate de către regimul burghezo-moșieresc, regim care nu era interesat în satisfacerea cât mai rapidă a dorinței de veacuri a țăranilor români, aceea de a primi pământ. Materialul arhivistic referitor la aplicarea reformei agrare, ilustrează tergiversarea aplicării efective a reformei. Astfel în anul 1943 se mai lucra încă la desăvârșirea reformei agrare din 1921, împroprietăriri și rezolvarea contestațiilor de reformă agrară, După cum se cunoaște, lucrările de reformă agrară din 1921 nu au fost încheiate nici în momentul insurecției armate de la 23 August 1944.

Singurul regim politic în care se putea rezolva pentru totdeauna în mod democratic chestiunea țărănească și în favorul țăranimii, a fost regimul democrat-popular. Această rezolvare și-a găsit întruchiparea în Legea de reformă agrară din 1945.

Materialele documentare referitoare la înfăptuirea reformei agrare din 1945 atestă caracterul democratic al acestei reforme. În documente se reflectă întreaga activitate a Comitetelor locale de reformă agrară, exproprierea și împroprietăririle efectuate pe plăși și pe comune în cuprinsul județului Hunedoara, distribuirea titlurilor de proprietate, rezolvarea contestațiilor privind reforma agrară, constituirea Comisiunilor de plasă pentru verificarea împroprietăririlor, hotărârile Comitetelor locale de reformă agrară și ale Comisiei județene de îndrumare ale aplicării reformei agrare.

O parte a materialului arhivistic se referă la relațiile de muncă și de proprietate în agricultură, consemnând, printre altele deciziile Comisiunilor județene de învoieli agricole, prin care se stabileau prețurile maxime de arendă, proporțiile maxime de dijmă și prețurile minime ale muncilor agricole (1938), prețul mijlociu al muncilor agricole în cursul anilor 1935, 1936 și 1937 (1938), prețurile de arendă, condițiunile de dijmă și plata personalului agricol permanent la libera tranzacție în agricultură (1940, 1942), contracte de arendare de pământ în dijmă și în bani (1940), statistica marilor proprietari din județ (1930).

Materialul arhivistic conține date interesante cu privire la greutățile economice pe care le-au avut de suportat masele populare din județul Hunedoara în anii 1929—1933. Astfel sînt atestate lipsa de alimente, de furaje pentru întreținerea animalelor, imposibilitatea țăranilor de a se aproviziona cu semințe de trifoi din cauza prețurilor exagerate ale acestora, reducerea salariilor funcționarilor Camerei agricole. Șomajul, această plagă a orînduirii capitaliste s-a manifestat din plin și în sectorul agricol contribuind și mai mult la înrăutățirea situației economice și sociale a țăranimii. În acest sens, edificatoarea este adresa Camerei de agricultură a județului Storojineț către Camera agricolă a județului Hunedoara prin care-i comunică, că are disponibili 8500 de muncitori agricoli care vor să lucreze unde e nevoie cu 30—40 lei pe zi, și mîncare (1931). Desigur între Camerele de agricultură din țară existau strînse relații mergîndu-se uneori pînă la transferarea muncitorilor agricoli d in județele mai sărace în cele excedentare pentru muncă, lucru care s-a întîmplat în 1946 cînd o parte din muncitorii agricoli din Moldova pentru a fi ajutați împotriva secetei au fost transferați la celelalte camere agricole județene printre care și Camera agricolă a județului Hunedoara. Acest lucru nu a fost însă posibil în anii crizei economice dat fiind situația economică foarte proastă pe întreg teritoriul țării.

Alt exemplu semnificativ în privința șomajului îl constituie închiderea unor întreprinderi de exploatare a lemnului din plasa Hălmațiu, județul Arad și plasa Avram Iancu, județul Hunedoara, datorită căreia situația lucrătorilor de pădure s-a înrăutățit și mai mult.

Din cauza lipsei mijloacelor de subzistență numeroși țărani își părăseau satele natale plecând la orașe unde sperau să găsească de lucru. Concludentă în acest sens este adresa Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale prin care se cere președintelui Camerei agricole și prefectului județului Hunedoara să sfătuiască pe țărani să nu-și părăsească satele căutând de lucru la orașe deoarece vor ajunge șomeri, iar statul n-are posibilitate de a-i ajuta (1933).

Starea generală de spirit a populației agricole este plastic redată prin informarea Camerei de agricultură Deva asupra acestei probleme de către Pretura plasei Hunedoara. Se arată că locuitorii agricultori au devenit recalitrânți, sînt nemulțumiți de soartă, refuză plata impozitelor și taxele amenințînd cu bătaia și chiar cu moartea pe agenții însărcinați cu încasarea lor și mai ales au o ură inversunată în contra conducătorilor pe care-i văd drept provocatori ai stării de mizerie din acel timp (1933).

Importante informații se găsesc în legătură cu executarea obligațiilor de stat în cadrul convenției de Armistițiu, Instrucțiunile Comisiei Române pentru aplicarea armistițiului precum și lucrările Comisiei de aplicare a armistițiului.

Organizarea muncitorilor agricoli în noile condiții social-istorice de după 23 August 1944, este oglindită în documente prin înființarea Sindicatelor salariaților agricoli sub îndrumarea Confederației Generale a Muncii, Regulamentul Grupurilor Sindicale de Salariați Agricoli și Uniunile de Sindicate muncitorești afiliate la Confederația Generală a Muncii (1946).

Ample informații se pot obține din materialul documentar în legătură cu lucrările recensămîntului agricol din anul 1948 din județul Hunedoara.

Cea mai mare parte a materialului documentar se referă la chestiuni de producție agricolă, creșterea animalelor, valorificarea produselor agricole și animaliere. Sînt atestate în documente probleme ca experimentarea cultivării în județul Hunedoara a unor soiuri de secară. în concurent, cînepă, orz, cartofi, selecționarea semințelor, întinderea suprafețelor însămințate, producția medie la hectar, piața cerealelor, prețuri, consumul de produse agricole etc.

Documentele conțin date privind cultura plantelor textile, a sfeclei de zahăr, a plantelor de nutreț, a viței de vie, a cocsacîzului pentru extragerea cauciucului, a pomilor fructiferi, a legumelor și silviculturii, înființarea de grădini de legume.

Alte probleme ca de exemplu creșterea animalelor, date statistice privind numărul animalelor domestice, procurarea de reproducători, organizarea de loturi demonstrative zootehnice, cultura viermilor de mătase, creșterea păsărilor, a albinelor, statistica apicultorilor din județ se găsesc de asemenea reprezentate în materialele arhivistice.

Se pot obține informații prețioase din materialul documentar în legătură cu valorificarea produselor agricole și animale, exportul de produse agricole, silvice, pomicole, de animale și produse animale. În aceeași ordine de idei sînt semnalate documente referitoare la organizarea expozițiilor agricole și de animale, atît în țară cît și în străinătate, a tîrgurilor de mostre cum au fost Tîrgul de mostre de la Praga din 1928, expoziția

agricolă de la Timișoara (1931), participarea la expoziția de fruct de la Deva (1935), participarea aproape anuală la expozițiile agricole și zootehnice din București, precum și participarea la concursuri, ca de exemplu concursul național al grîului și porumbului din 1939, 1940 și 1941. În documente este atestată organizarea expozițiilor internaționale de la Budapesta (1935, 1937, 1938, 1940), Paris (1937), Moscova (1938).

Interesante informații se pot culege cu privire la organizarea excursiilor de studii atât în țară cît și în străinătate. Amintim aici programul excursiei țăranilor în regiunile agricole ale Italiei cît și vizitarea gospodăriilor din Bulgaria și raportul asupra organizării și funcționării Serviciilor Agricole județene din Bulgaria din anul 1933.

Documentele mai reflectă noile condiții create în agricultură după 23 August 1944 ca ajutorul acordat de către stat țăranilor împroprietăriți, organizarea campaniilor de lucrări agricole, activitatea centrelor de închiriat mașini agricole etc.